שיטות מחקר כמותניות

פרק 8 - מבחן לדוגמא 1

תוכן העניינים

1. מבחן לדוגמא 1 1

מבחן לדוגמא 1:

שאלות:

1) חוקר א' טען, שככל שאנו מתאמצים יותר על מנת להשיג משהו, כך אנו נהנים ממנו יותר. כדי לבדוק את טענתו, הוא פנה לבית ספר יסודי ודגם מקרית 60 ילדים בין הגילאים 10-13. בכל יום זומנו למעבדה 6 ילדים באופן פרטני. נעשתה הקצאה מקרית של תנאי הניסוי. בהגיעו למעבדה, הסביר החוקר לכל ילד שהוא נבחר להשתתף במשחק "חפש את המטמון". מהרגע שהחוקר עוזב את החדר, יש לו 15 דקות למציאת חפיסת שוקולד המוסתרת במקום כלשהו בחדר. לאחר שימצא את החפיסה, עליו לצאת מהחדר ולדווח זאת מיד לחוקר אחר שימתין בחוץ. לנבדקי קבוצה א' חפיסת השוקולד הייתה מונחת על הרצפה. לנבדקי קבוצה ב' חפיסת השוקולד הייתה על מדף ספרים מאחורי הספרים. לנבדקי קבוצה ג' חפיסת השוקולד הייתה בתוך פתח ברצפה מתחת לשטיח. כל הילדים הצליחו למצוא את חפיסת השוקולד בתוך 15 הדקות שהוקצו להם. לאחר שהילד יצא מהמעבדה, עוזר המחקר, שלא ידע לאיזו קבוצה שייך כל ילד, ביקש ממנו לפתוח את החפיסה, לטעום מהשוקולד ולתת לו ציון בין 1 ל-5, כאשר 1 מציין "לא טעים בכלל" ו-5 מציין "טעים מאוד". תוצאות המחקר העלו כי ילדי קבוצה ג' נתנו בממוצע את הדירוג הגבוה ביותר, ואילו ילדי קבוצה א' נתנו בממוצע את הדירוג הנמוך ביותר.

א. מהו המשתנה הבלתי תלוי התיאורטי?
מהו המשתנה הבלתי תלוי התצפיתי ומה הם ערכיו?

ב. מהו המשתנה התלוי התאורטי?
מהו המשתנה התלוי התצפיתי ומה הם ערכיו?

ג. הצג בצורה סכמטית את מערך המחקר וציין במלים מה מבטאים הסימנים השונים.

ד. חוקר ב' טוען כי תוצאות המחקר תקפות רק למצבים שבהם אנו מתאמצים עבור דברים שגורמים לנו הנאה. כשמדובר במאמץ עבור דברים שלא גורמים לנו להנאה, התמונה הפוכה: ככל שאנו מתאמצים יותר כך אנו נהנים פחות. על איזה תוקף מערערת טענתו של חוקר ב' ובאיזה איום מדובר? הסבר בקצרה.

ה. הצג באופן סכמטי את המצב המתאים לקשר בין המשתנים לפי טענתו של חוקר ב' והסבר.

ו. עוזר המחקר מדד גם את הזמן שלקח לכל ילד למצוא את חפיסת השוקולד. הוא בדק את המתאם בין הזמן לבין המשתנה התלוי. לא נמצא קשר.

i. מדידת הזמן מהווה הגדרה אופרציונלית נוספת. של איזה משתנה?

ii. העובדה שלא נמצא קשר מחלישה סוג מסוים של תוקף. איזהו? הסבר.

ז. החוקר נקט טכניקה ידועה כדי למנוע הטיה כלשהי הקשורה בנסיין.

i. כיצד קראנו לשיטה זו, במונחי יחידה 7?
ii. הסבר במונחי שליטה על שונויות איך שיטה זו פותרת את הבעיה.

ח. חוקר ג' טוען שאילו המחקר היה מתבצע על ילדים בגיל 10 בלבד, היו ההבדלים בין קבוצות המחקר הרבה יותר בולטים.
i. כיצד קראנו במונחי שליטה על שונויות להצעה כזאת? ציין בלבד.
ii. איזה תוקף היא מחלישה? הסבר בקצרה.
iii. איזה תוקף היא מחזקת? הסבר בקצרה.

ט. בבדיקה חוזרת של התוצאות התברר שרוב הילדים השייכים לקבוצה א' היו בני 13 ואילו רוב הילדים השייכים לקבוצה ג' היו בני 10.
על איזה תוקף מערערת עובדה זו? מהו האיום? הסבר.

י. האם אתה רואה בעיות אתיות במחקר? הסבר בקצרה.

יא. האם (רק על סמך הנתונים שנאספו במחקר זה) ניתן לבחון את מהימנות מדידת המשתנה "עד כמה השוקולד טעים"? הסבר.

2) לפניכם 3 תת-שאלות אמריקאיות על היחידה האנתרופולוגית. לגבי כל שאלה, בחרו את התשובה הנכונה והעתיקו אותה לתוך מחברת הבחינה.
שימו לב: סימון התשובה שבחרתם בשאלון הבחינה לא ייבדק שכן השאלונים נגרסים לפני בדיקת הבחינות.

2.1) מהו הרעיון שעליו מבוסס עיקרון הסביבה הטבעית במחקר אנתרופולוגי?
א. החוקר צריך להיות מעורה בחיי הסביבה אותה הוא חוקר.
ב. המחקר נערך במקום התרחשות המאורעות בזמן אמת.
ג. הגורמים המרכזיים בחברה שזורים זה בזה ולכן אי אפשר לבודד אותם.
ד. תשובות ב' ו-ג' נכונות.
ה. תשובות א', ב' ו-ג' נכונות.

2.2) שיטת איסוף הנתונים הנפוצה ביותר במחקר האנתרופולוגי:
א. ראיונות חצי מובנים.
ב. התצפית.
ג. אסוף פריטים חומריים.
ד. נקיטה באופרציונליזם מרובה.

2.3) מהו הסדר הנכון של סוגי התצפית האנתרופולוגית מבחינת עוצמת תגובתיות שלהלן (מהתגובתי ביותר להכי פחות תגובתי)?
א. צופה טהור, צופה כמשתתף, משתתף כצופה, משתתף טהור.
ב. משתתף טהור, צופה כמשתתף, משתתף כצופה, צופה טהור.
ג. צופה טהור, משתתף כצופה, צופה כמשתתף, משתתף טהור.
ד. משתתף טהור, צופה טהור, משתתף כצופה, משתתף כצופה.

3) להלן שאלה שהוצעה עבור סקר העוסק בעמדות הציבור כלפי העומס בכבישי הארץ: להלן הצעות אחדות להקל את העומס הקיים היום בכבישי הארץ. הקף בעיגול את זו הנראית לך ביותר.

1. סלילת כבישים נוספים באמצעות תרומות שייתן הציבור.
2. סלילת כבישים תת-קרקעיים.
3. השבתת כל רכב באמצעות חוק, ליומיים בשבוע.
4. העלאה משמעותית של שיעור המיסים על רכב חדש.
5. כל שכיר יתרום יום עבודה לסלילת כבישים חדשים.
6. משרד התחבורה ידאג לשכירת מהנדסי כבישים מחוץ לארץ.

א. האם אפשרויות התשובה עומדות בקריטריון המיצוי? הזרות? הרלוונטיות? הסבר.

ב. הצע נוסח מתוקן הפותר את הבעיות.

ג. איזו שאלה זו - פתוחה או סגורה? ציין בלבד.

4) במגמה לבחון את עמדותיהם של גברים יהודים חילוניים בארץ כלפי יהודים חרדים בארץ העביר חוקר א' למדגם של יהודים חילונים שאלון שכלל 10 אפיונים (שאלון א'). הנבדק נתבקש לדרג לגבי כל אפיון את כלל היהודים החרדים על סולם שבין 1 ל-6 (למשל: 1 - נוכל...6 - ישר). אלפא של קרונבך לשאלון א' הייתה 0.83. במגמה לבחון את תוקפו של שאלון א החליט חוקר א' לבנות שאלון נוסף (שאלון ב') באותו מבנה, אך כזה שיכלול 10 אפיונים מקבילים. אלפא של קרונבך לשאלון ב' הייתה 0.80. חוקר א' קיבל מתאם של 0.65 בין שאלון א' לבין שאלון ב' ולפיכך הסיק, שלשני השאלונים תוקף מתכנס גבוה.

א. איזה אינדקס תבנה לשאלון א' שתואר? מה יהיו ציוני המינימום והמקסימום?

ב. חוקר ב' טוען כי חוקר א' לא ביצע בדיקת תוקף אלא בדיקת מהימנות. מאיזה סוג? נמק את טענתו של חוקר ב' במונחי שיטות / תכונות.

ג. האם ניתן לומר כי 83% מהשונות בציוני הנבדקים בשאלון א' משוחררת מבעיות של תלות בזמן? הסבר בקצרה.

ד. חוקר א' אף העביר את שאלון א' לבנות הזוג של הנבדקים בשינויי נוסח הכרחיים (דוגמא לפריט מתוך העשרה: "בן זוגי חושב שהחרדים ככלל הם 1 - נוכלים... 6 - ישרים).
עקיבותו הפנימית של שאלון זה (להלן שאלון ג') הייתה 0.81.
כמו כן נתקבל מתאם של 0.50 בין שאלון א' לבין שאלון ג'.

i. האם בדיקת המתאם בין שאלון א' לשאלון ג' זוהי בדיקת תוקף או בדיקת מהימנות? ציין בלבד.

ii. מאיזה סוג? הסבר במונחי שיטות / תכונות.

תשובות סופיות:

1) א. ב״ת תיאורטי: מידת המאמץ להשיג, ב״ת תצפיתי: מקומה של חפיסת שוקולד, ערכים: על הרצפה / מדף מאחורי הספרים / פתח ברצפה מאחורי השטיח.
ב. תלוי תיאורטי: מידת הנאה, תלוי תצפיתי: עד כמה טעים השוקולד, ערכים: מ-1 ועד 5.

ג. $R \quad X_1 \quad O$
$R \quad X_2 \quad O$.
$R \quad X_3 \quad O$

R - הקצאה מקרית, X_i - ערכי המ.ב.ת, O - מדידת המ.ת.

ד. תוקף: מבנה, איום: חפיפה לא מספקת בין ה-מ. התצפיתי ל-מ. התאורטי.
ה. A ← B בתנאי C.
מ.ב.ת מ.ת בתנאי שמדובר בדברים שגורמים להנאה.
ו. i. ב״ת. ii. תוקף המבנה של הסיבה.
ז. i. נסיין עיוור למניפולציה. ii. ראה סרטון.
ח. i. הפיכת משתנה שהשפעתו מקרית לקבוע. ii. תוקף חיצוני.
iii. תוקף המסקנה הסטטיסטית. ט. תוקף: פנימי, איום: סלקציה.
י. לא. יא. לא.

2) 2.1. ב׳. 2.2. ב׳. 2.3. ד׳.

3) א. סגורה. ב. לא. ג. ראה סרטון.

4) א. אינדקס: דיפרנציאל סמנטי, מינ׳: 10, מקס׳: 60.
ב. אקוויוולנטיות. ג. לא. ד. i. תוקף.
ii. מתכנס. ה. מדד תגובתי.